

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE OBCE NA OBDOBÍ 2019 – 2022 (PROGRAM OBNOVY OBCE)

OBEC POSTŘELMŮVEK

Charakteristika obce (poloha, rozloha, katastrální území a počet obyvatel)

Obec Postřelmůvek leží v severním cípu Zábřežska, v podhorské úžlabině o nadmořské výšce asi 320 m. n. m. Rozloha obce není ve srovnání s okolními obcemi veliká (cca 402 ha). Postřelmůvek byl vždy sice malou, ale čistě českou obcí. Podle berního rejstříku z roku 1516 zde žilo pouze sedm usedlíků. V průběhu 16. století vládly na zábřežském panství klidnější poměry, za nichž došlo k podstatnějšímu rozvoji Postřelmůvku. Podle urbáře z roku 1585 měl Postřelmůvek již 17 usedlíků. Byl zde nákupní fojt, 11 rolníků, dva zahradníci a tři chalupníci. Pod správu fojta patřili i usedlí v nedalekém Klášterci. Téměř půl století zůstal počet obyvatel nezměněn, jak dokládá urbář k roku 1637. Další údaje o počtu obyvatel Postřelmůvku uvádí popis olomoucké diecéze z roku 1771, podle kterého v obci žilo 203 obyvatel české národnosti. V roce 1793 měl Postřelmůvek již 236 obyvatel, roku 1834 už bylo obyvatel 363. Ke konci 19. století došlo k růstu počtu obyvatel až na 414 (v roce 1880), což byl nejvyšší počet obyvatel v historii Postřelmůvku. Po roce 1900 začal počet obyvatel pomalu klesat. V roce 1900 činil počet obyvatel celkem 413, v roce 1930 404, v roce 1950 338 a ani po čtyřech desetiletích v roce 1991 se počet obyvatel příliš nelišil-podle posledního sčítání lidu zde žilo 340 obyvatel. V letech 1976 až 1990 byl Postřelmůvek administrativně připojen k Rovensku. Od roku 1991 je opět samostatnou obcí.

V současné době je v obci 120 popisných čísel. K 1. lednu 2018 zde trvale žilo 317 obyvatel, z toho 153 mužů a 164 žen.

Název obce

Jméno obce je zdobnělinou názvu sousední obce Postřelmov a v minulosti byla obec rovněž nazývána malým Postřelmovem (do roku 1918), hrubým Postřelmovem (1869) nebo Postřelmůvko (1880) i Postřelimovek (1890).

Název obce Postřelmůvek, německy Klein Heilendorf, ukazuje, že se jedná o obec druhotně osazenou ze sousedního Postřelmova (Gross Heilendorf, 1349). Pečetním znamením obce byla kolmo postavená radlice.

Historie

Vznik a vývoj Postřelmůvku nelze do podrobnosti doložit. Jeho minulost můžeme pouze naznačit odkazem na historické prameny, které se k obci vztahují.

Kdy přesně byla obec založena, nelze říci, první, přesně datované zmínky o Postřelmůvku pocházejí z let 1361 a 1365. Z nich se dozvídáme, že ves byla nadačním zbožím olomoucké kapituly.

Nejdříve Štěpán a Albrecht ze Šternberka upsali roční plat z Postřelmůvku k oltářům v olomouckém biskupském kostele a roku 1365 dal Albrecht ze Šternberka zapsat do zemských desek ves Postřelmůvek olomoucké kapitule. V majetku kapituly však ves dlouho nezůstala. Po roce 1447 se Postřelmůvek stal znovu součástí zábřežského panství. Nadační zboží Postřelmůvek bylo Jiřím z Kravař a na Strážnici vepsáno do zemských desek společně s panstvím Zábřeh ve prospěch Jana st. Tunkla z Brníčka. Protesty olomoucké kapituly, ani žaloba podaná na Jiřího z Kravař nedokázaly tento zápis zvrátit a Postřelmůvek zůstal trvale

součástí zábřežského panství. Povinnost platit roční plat k oltářům v biskupském kostele v Olomouci však zůstala a stala se až do roku 1534 jablkem sváru. Povinnosti poddaných známe jen z mála zpráv (roboty byla jednou z nich). Podle tereziánského katastru byla robotní povinnost pro sedláka 2 koně, 3 dny, pro zahradníka 1 pěší, 3 dny a chalupník měl vyměřeno 1 pěší, 1 den.

V čele obce stál fojt, který zastupoval zájmy vrchnosti, řešil drobné spory a vedl obecní spisy. Zastupoval však také zájmy občanů, dohlížel na odvádění plateb, vykonávání robotních povinností, sledoval odvod desátků atd.

O revolučních událostech roku 1848 ve Vídni, v Praze a v jiných městech se obyvatelé Postřelmůvku dozvídali opožděně a převážně ústním podáním. S nesmírnou úlevou přijali zprávu, že císař Ferdinand k poslednímu březnu zrušil robotu a že první ústavodárný sněm 7. září zrušení roboty za peněžitou náhradu potvrdil.

Život lidí v obci se – ne naráz, nýbrž postupně – od základu změnil. Nikoliv pouze zrušením roboty, ale i v důsledku probíhajících hlubokých ekonomických a sociálních změn. Změnilo se politické a mocenské klima. Veškerá správa a soudní moc byly z vrchnostenských úřadů přeneseny na nově zřízený okresní úřad v Zábřehu. Pronikavě se změnila také správa obce. Funkce fojta, jako představitele vrchnosti v obci, byla zrušena a řízení obce převzal starosta. Pokrokem byly obecní volby, i když volební právo bylo vymezeno majetkem.

V roce 1862 volili např. pouze ti, co platili přes zlatku daní. Nastávalo období, kdy majetek nabýval rozhodující úlohu. Přes určité uvolnění politické a hospodářské situace se však pokrokové věci prosazovaly nesmírně těžce a dlouhý čas byly pro mnohé lidi těžko pochopitelné.

První světová válka překvapila všechny. Odvody mužů na frontu, následné válečné rekvizice, hlad a strádání dolehly i na občany Postřelmůvku. Z mužů, kteří odešli na frontu, jich pět padlo v boji, jeden se vrátil jako invalida, sedm z nich se vrátilo jako legionáři. Vznik Československa 28. října 1918 byl přivítán s velkou radostí.

5. května 1919 byla, za velkých oslav, zasazena „lípa Svobody“. Polovina výtěžku z oslav byla věnována místnímu hasičskému sboru a druhá část byla určena na dobročinné účely. V roce 1920 došlo ke stavbě okresní silnice Rovensko - Postřelmůvek - Vyšehoří, a protože jí lípa stála v cestě, musela být přesazena. Bylo rozhodnuto, aby na novém místě, kam byla lípa Svobody přesazena, byla kolem ní zřízena chráněná plocha. Lípa se však nedočkala dlouhého věku, byla zničena vichřicí v roce 1982.

Doba první republiky znamenala pro Postřelmůvek velké změny. Došlo k čilému stavebnímu ruchu. Postavilo se prvních pět nových obytných domků a stavebním úpravám podléhaly i hospodářské budovy. Kromě silnice Rovensko – Postřelmůvek - Vyšehoří se vybudovala i obecní silnice, která vedla od hostince pana Štodta na horní konec vesnice.

Po stavební stránce si vedl Postřelmůvek velmi dobře, horší to však bylo s elektrifikací obce, na kterou se muselo čekat až do roku 1931, kdy došlo k postavení transformační stanice, která byla nutná pro rozvod elektřiny do jednotlivých domů. Elektrifikace si v tehdejší době vyžádala náklad 183 000 Kč, které však obec neměla k dispozici.

Zavedení elektřiny znamenalo sice zlepšení situace v domácnostech, daleko významnější roli však hrála elektřina v hospodářství. Práce, které dříve byly vykonávány pouze využitím lidské nebo zvířecí síly, byly přenechány strojům. Občané Postřelmůvku zakoupili elektromotory, které práci plně nahradily.

Postřelmůvek se stal součástí Sudet. Válečná doba se občanů Postřelmůvku dotýkala ve všech oblastech. Ve škole byla zavedena výuka němčiny, správu obce převzal Němci dosazený „bürgermeister“, zaměstnanec státní dráhy, který uměl německy. I celá řada mladých lidí byla nasazena na nucené práce do Německa. Na konec války však mnozí obyvatelé Postřelmůvku nečekali se založenýma rukama. V lesích kolem Postřelmůvku se skrývali partyzáni, kterým řada lidí pomáhala. Mezi občany se uchoval název „stodoloví partyzáni“.

Začátek roku 1945 přinesl změnu i v Postřelmůvku. V březnu zabral Volkstrum Lidový dům, ve statcích a chalupách ubytovali důstojníci ustupující německé armády. Kromě nich musela

obec ubytovat i německé vystěhovalce z Polska, kteří prchali společně s Němci před postupující Rudou armádou.

Poválečné období od roku 1945 se vyznačovalo, jako v celém tehdejší Československu, snahou o budování nové společnosti. Snahy o změnu života a řízení obce se projeví i v Postřelmůvku. Toto období je charakteristické zvýšenou aktivitou občanů a zájmem o činnou práci.

V květnu 1945 vznikl národní výbor, nejnižší orgán státní správy. Tato doba a zejména období následující nesla s sebou rysy, které se promítly do života občanů. Bylo to především zřízení národních výborů a později zakládání družstva.

První národní výbor se sešel ihned po osvobození 8. května 1945. Předsedou NV se stal Vít Hošek, jenž se pro nemoc funkce vzdal a nahradil jej Jan Soják, který byl předsedou NV zvolen i ve volbách v červenci 1946. V únoru 1948 byl akčním výborem zbaven funkce a v srpnu 1948, kdy proběhly volby do nových MNV, byl za předsedu zvolen Karel Kopp. V roce 1949 byl z členů místní stranické skupiny KSČ-nezemědělců- utvořen přípravný organizační výbor pro založení JZD a jeho členové se zavázali, že budou přesvědčovat malé a střední rolníky ke vstupu do JZD.

Ještě v roce 1955 však hospodařili rolníci samostatně, k založení JZD a ke společnému hospodaření se dosud nerozhodli. Do obce přijížděli různí agitátoři-z ONV, z patronátního závodu MEZ Postřelmov aj., kteří přesvědčovali rolníky ke vstupu do JZD. Do přesvědčovacích akcí byla zapojena i názorná agitace. K obratu v postojích rolníků došlo až v roce 1957, kdy 7. září na ustavující schůzi zvedlo 50 přítomných ruku k ustavení JZD v Postřelmůvku.

Členská schůze rovněž schválila od 1. 6. 1958 přechod JZD na III. typ, tedy i na společnou živočišnou výrobu, s výměrou záhumenku do 0, 50 ha. Hospodářsko-technická úprava půdy (HTÚP) a společný osev se měly provést ještě na podzim roku 1957. Koncem roku se potom začalo s výstavbou drůbežárny jako první společné zemědělské stavby. Adaptovaly se chlévy na společné vepřiny, porodny prasnic, ale zejména na společné kravíny. V roce 1959 JZD nakoupilo první nové stroje: traktor Zetor super, TL 94-03, zrnomet, secí stroj za traktor, žací stroj, tříradličný pluh, kultivátor aj. Došlo také k rozorání a proorání potoka, které mělo přispět k získání většího množství jakostního sena. Další HTÚP byla provedena v době od 12. 6. do 6. 7. 1959. Směnou byli dotčeni čtyři místní zemědělci a jeden přespólní. V roce 1960 došlo k zahájení stavby, kterou zemědělci považovali jako velmi potřebnou. Začal se budovat montovaný kravín pro 105 kusů hovězího dobytka. Protože k provozu takového zařízení bylo zapotřebí vody, začalo družstvo budovat pro kravín studnu. Na vodu narazili v 19 m hloubky. Dostatečně silný proud dával podle měření v 22 m hluboké studni 8 dl vody za vteřinu. Studna byla vybudována, voda pro kravín byla zajištěna.

Dalším mezníkem v zemědělském hospodaření obce byl 9. 2. 1961, kdy na slavnostní slučovací schůzi v Rovensku došlo ke sloučení JZD Postřelmůvek a Rovensko v nové družstvo MÍR se sídlem v Rovensku.

K další změně došlo 2. 2. 1972, kdy proběhlo sloučení JZD Zábřeh-Kosov-Rovensko (s Postřelmůvkem) do velkého celku nazvaného JZD ČS. - sovětského přátelství.

Společné hospodaření probíhalo se střídavými úspěchy až do začátku devadesátých let, kdy se začala uplatňovat transformace JZD. Velké družstevní celky se rozpadly, půda se v restitucích začala vracet původním vlastníkům a také v Postřelmůvku se 25 osob rozhodlo zaregistrovat jako samostatně hospodařící.

Národní výbory s novou územní působností byly ustaveny k 1. 7. 1960. v roce 1976 došlo ke slučování obcí a Postřelmůvek se dostal pod správní působnost Rovenska. V obci v té době působil Občanský výbor, který však vyvíjel stejnou iniciativu v budování obce jako minulé MNV. V roce 1991 se Postřelmůvek opět osamostatnil a od té doby si řídí správu své obce občané sami za pomoci jimi zvolených orgánů.

Národní výbor v Postřelmůvku působil vždy především jako iniciátor a koordinátor všech významných akcí, které se v obci udály. Z iniciativy NV došlo k zvelebování obce. Od roku 1958 se začaly přebudovávat chlévy a stodoly na obytné místnosti a příslušenství-hlavně

koupelny. Zvýšená péče se věnovala i údržbě domovního fondu, výměně oken, přístavbám prádelen, verand, garáží apod. kromě rekonstrukce starých budov a běžné údržby stávajících domů se velká pozornost věnovala i výstavbě nových bytových jednotek. Pozornost však nebyla věnována jen obytnému fondu, každý místní národní výbor měl velké zásluhy o budování občanské vybavenosti obce. Protože NV dostal v roce 1956 výpověď z bytu Jana Sojáka, v němž měl dosud svoji úřadovnu, musel se přestěhovat do náhradních prostor, kterou byla místnost při autobusové čekárně. Obec přikročila ke stavbě nové budovy, v níž měly být umístěny jak úřadovna NV, tak i hasičská zbrojnice, protože stará již přestávala vyhovovat. Se stavbou se započalo v říjnu 1956, dokončena byla v roce 1961, úřadovat se v ní však začalo až 11. 10. 1962. Průmysl mléčné výživy postavil v roce 1956 v obci sběrnou mléka s chladicím zařízením. V roce 1961 ji předal obci, která sběrnou zrušila a chladicí zařízení převezla do vybudovaného kravína.

V obci docházelo postupně k mnoha změnám k lepšímu, byla postavena nová autobusová čekárna, kanalizace, postupně se budovaly chodníky, došlo k vybudování trafostanice o výkonu 50 kW i k rekonstrukci veřejného rozhlasu. Hospodářské stavby a výstavba obce v akci „Z“ rok od roku měnily tvář vesnice. Rekonstrukce elektrické sítě, nové výbojkové osvětlení, rozšíření telekomunikační sítě, úprava chodníků, komunikací a postupně budování kanalizace, stála péče o veřejné prostranství, to vše vytvářelo předpoklady růstu obce do krásy.

V roce 1977 byla dokončena rekonstrukce kulturního domu, bylo upraveno jeviště a došlo i k jeho celkovému dovybavení. Po dokončovacích pracích a drobných úpravách došlo 29. 9. 1978 k slavnostnímu otevření obnoveného Kulturního domu a nové tělocvičny. Ale i v dalších letech, např. v roce 1987, probíhaly další opravy Kulturního domu. Protože novým uspořádáním školské výchovy, i z důvodu sloučení obcí, došlo ke zrušení školy v Postřelmůvku, byla stará školní budova přestavěna v roce 1978 na mateřskou školku. Pozornost se věnovala i vzhledu obce, průběžně se udržovaly komunikace, byl zatrubněn potok a v roce 1991 dobudována část kanalizace s vyústěním do potoka a poté upraveno veřejné prostranství. Vzhledu obce i jednotlivých domů je věnována maximální péče, poněvadž občané Postřelmůvku chápou, že vzhled celé obce je jejich vizitkou. Pýchou obce je i hasičský areál ve Vesníku, budovaný jako venkovní kulturní středisko s přístřeškem, který byl postaven v letech 1991-1994. Na podzim roku 1996 byla zahájena stavba vodovodu pro obce Postřelmůvek, Vyšehoří a Chromeč.

Národopisné črty ze života obyvatel obce

Ze 402 ha, které tvořily katastr obce Postřelmůvku, udává statistika za rok 1900 296 ha zemědělské půdy (259 ha orné půdy, 17 ha pastvin, 11 ha zahrad a 9 ha luk). V obci se ke stejnému datu chovalo 27 koní, 204 ks skotu a 76 ks vepřového dobytka.

Hlavním zaměstnáním obyvatel Postřelmůvku bylo zemědělství. Z celkové rozlohy 402 ha připadalo vždy nejvíce rozlohy na pole, na kterých se pěstovalo obilí (pšenice, ječmen, žito, oves), brambory, řepa, len, řepka apod. Chov hospodářského zvířectva se nikdy nestal výhradním, vycházel vždy z místních podmínek a zabezpečoval především potřeby vlastního hospodářství.

Zemědělské výrobě se od pradávna věnovala většina lidí v obci. Na její neustálé zlepšování byl zaměřen všechn um a dovednost. Říkalo se, že na polích se rodí hlavně kamení. Již samotný začátek boje o chléb-orání, bylo v minulosti přetěžké. Stará oradla byla nedokonalá, špatně ovladatelná, a proto docházelo postupně k jejich vylepšování a obměně.

Staré dřevěné háky byly vyměňovány za rádla a pluhy, nejdříve dřevěné pouze s železnou radlicí, od konce 19. století postupně a pomalu vyměňované za pluhy celozelezné.

Žňové práce v minulosti nebyly rovněž jednoduchou záležitostí. Předtím než nastoupila mechanizace, bylo obilí sečeno kosou a krajina v době žní byla nepředstavitelná bez panáků a mandelů k prosušení zrna. Ti starší si jistě vybaví v paměti mlácení cepy, které bylo

nahrazeno mlácením pomocí žentouru, mlátičkami a v minulých desetiletích sklizeň obilí za pomoci kombajnů.

U žádného statku ve vsi, ani u malých chaloupek však nikdy nechyběla zahrada pro pěstování zeleniny a ovoce. Ovocné stromy (jabloně, švestky, hrušně i třešně) se často sázely nejen v zahradách, ale i v samotných sadech za vsí, na mezích a při silnicích. Čerstvé ovoce se konzumovalo málo, jen v období sklizně. V převážné míře se zpracovávalo sušením na křížaly (jablka, hrušky) a ze švestek se vařila povidla. Každá větší usedlost, ale i menší statky a chalupy měly kotle a míchací kopistě na vaření povidel.

K neodmyslitelnému koloritu obce patří i pomístní názvy, které vyjadřují důvěrný vztah obyvatel Postřelmůvku k těmto místům a znalost jejich specifiky. Tyto názvy jsou poetické, ale přitom velmi výstižné a charakterizující. Připomeňme si např. Suchý důl, Na lapaču, Na valech, V dole, Ve struze, Na potůčkách, Homola, Klimešova studánka, Pádolí, Melkusův mlýn.

Církevní poměry

Postřelmůvek byl přifařen k zábřežské farnosti. Obyvatelé docházeli na bohoslužby do Zábřeha a zábřežskému knězi byli také povinni desátkem, který odváděli až do roku 1878, kdy došlo k jeho porušení. Protože nebožtíci z Postřelmůvku byli pochováni na hřbitově v Zábřehu, rozhodla se obec ke stavbě vlastního hřbitova. V roce 1910 byl za vsí směrem k Rovensku zakoupen pozemek, ohrazen a vysvěcen pro pohřební účely.

Obyvatelé Postřelmůvku byli vždy převážně katolíky. Celková situace a společenské tendence po roku 1918 s hnutím Pryč od Říma způsobily, že při sčítání obyvatel v roce 1930 se 330 obyvatel hlásilo k církvi římskokatolické, 56 církví československé, pouze 1 člověk se hlásil k evangelické církvi a 13 obyvatel bylo bez vyznání.

Pamětihodnosti

Mezi pamětihodnosti obce patří právem kaple sv. Michala, která byla postavena v 19. století. Na stavbě kaple se usnesli místní obyvatelé, aby nemuseli na mše docházet až do Zábřeha, případně aby mše nemusely být slouženy „pod širým nebem“. Od olomoucké konzistoře dosáhli povolení ke stavbě kaple a veřejnými sbírkami a svépomocnými pracemi si postupně budovali kapli ke cti a slávě Boží. 28. srpna 1838 žádali obyvatelé Postřelmůvku o posvěcení kaple a kříže, postaveného před kaplí. Arcibiskupská konzistoř vydala povolení k posvěcení kaple již 25. 9. 1838, povolení k posvěcení kříže však bylo vydáno až 11. 6. 1856. Ze záznamů z roku 1893 se dozvídáme, že v kapli bylo povoleno sloužit šest mší svatých v roce, což platila až do poloviny 20. století, kdy v roce 1956 arcibiskup dr. Josef Macocha povolil v postřelmovské kapli sloužit neomezený počet mší. Při dokončovacích pracích na výstavbě věžičky kaple bylo do plechové báně uschováno pouzdro s listinami zaznamenávajícími historii výstavby kaple i její opravy. Původně byla střecha kaple pokryta šindelem, v roce 1882 byl však šindel překryt břidlicovou krytinou. Po velké vichřici v roce 1902, kdy byla věž poškozena, došlo k její opravě a v roce 1922 byla provedena další oprava báně. Tehdy také došlo k podstatné změně, cibulovitá forma věže byla změněna na špičatou a tuto podobu si věž na kapli uchovalo do roku 1962, kdy bylo přistoupeno ke generální opravě kaple. Byly skáceny tři lípy, které svojí blízkostí působily škody na střeše i zdivu kaple, stržena stará střešní krytina, aby mohla být zhotovena nová střecha. Tehdy také, na doporučení Památkového ústavu, bylo rozhodnuto o tom vrátit věžičce její původní cibulovitou bání. O patnácti letech později, v roce 1977 bylo v kapli provedeno vysušení zdiva pomocí elektroosmózy. V interiéru kaple se nachází dřevěný reliéf archanděla Michaela od akademického sochaře Antonína Berky ze Zábřeha. V roce 1917 bylo do kaple zakoupeno harmonium, které bylo roku 1929 vyměněno za silnější, pedálové. V roce 1935 byl do kaple

z výtěžku nadílky, uspořádané na oslavu Orla, zakoupen betlém. Kříž před kaplí byl opraven v roce 1969.

Naproti domku čp. 47 stával původně dřevěný kříž, který byl v roce 1928 nahrazen novým. Dřevěný kříž stával i u bývalé lávky přes strouhu. Ten však byl v roce 1940 vyvrácen větrem. V zimě, za mlhy nebo přítmí býval prý důležitým orientačním bodem pro školáky i pro dělníky docházejícími do továren v Postřelmově a Sudkově. Za Postřelmůvkem směrem k Vyšehoří stojí kříž, který v roce 1933 nechala postavit rodina Dvořáková a památkově chráněná zděná kaplička z konce 18. století, která byla opravena v roce 1977 a v roce 1996 rekonstruována. Selská stavení čp. 1 a čp. 20 jsou jedinečnými doklady lidové architektury severozápadní Moravy. První památkově chráněnou lidovou stavbou je dům s čp. 1. tento selský statek je typickou lidovou stavbou se štítem členěným maltovým štukem, ve kterém je letopočet 1851, a s náspou bez arkád.

Po stavební stránce se jedná o volnou přízemní budovu obdélníkového půdorysu s lichoběžníkovým štítem. Průčelí domu je trojosé, hlavní římsa je zastřešena pultovou stříškou a celé přízemí je rustikováno. Štít je členěn dvěma obdélníkovými okny, mezi nimiž je umístěn mělký výklenek s půlkruhovým záklenkem. Pod okny se nacházejí ozdobné štukové kosodélné výplně. Střecha statku je sedlová, nad štítem zvalbená, krytá břidlicí. Pokud se týká vnitřní dispozice, ze vstupní předsíně zaklenuté pruskou klenbou se vpravo vstupuje do obytných plochostropých místností a vlevo do chléva. Rovnoběžně se stavením přes dvůr stojí hospodářské budovy (kůlny), nově postavená prádelna - vše zděné, zastřešené sedlovou střechou. Dvůr uzavírala, dnes zbořená, zděná stodola.

Druhou památkově chráněnou lidovou stavbou v Postřelmůvku je chalupa čp. 20. Jedná se o přízemní zděné stavení s obytnou a hospodářskou částí, zakryté sedlovou, ve vrcholu zvalbenou střechou. Hlavní štítové průčelí je v přízemní části tříosé s dvoukřídlovými dvoudílnými okny se šesti tabulkami. Nad profilovanou hlavní římsou s okapovou stříškou se zvedá lichoběžný zděný štít se dvěma půdními okny. Mezi nimi je umístěna segmentově zaklenutá nika a nad ní kruhový větrací otvor.

Vnitřní dispozice domu na nás dýchne atmosférou 19. století. Obytná část je tvořena světnicí s trémovým stropem a k ní přiléhající světničkou, zaklenutou v přední části zploštělou plackou, v zadní části zaklenutou segmentově.

Dnešní charakter domu odpovídá formám klasicistní výstavby na vesnicích severní Moravy. V jeho jádru lze tušit starší stav, jak tomu nasvědčuje valená klenba chléva a kamenná klenba ve sklepech. Vestavba kuchyně do síně je výsledkem mladší úpravy, provedené nejspíše ve druhé polovině 19. století. V poválečné době byl dům upravován v exteriéru, přičemž byly odstraněny ornamentální architektonické prvky.

Přesto je stavení ochuzeno o dekorativní prvky, představuje i nadále významnou památku hmotovým řešením i střízlivým, čistým charakterem oblíbeného štítového průčelí a především pozoruhodným řešením dispozice s klenbami a trémovým stropem i kombinací obytných a hospodářských prostorů, která dokládá charakteristický způsob řešení životních potřeb na venkově v první polovině 19. století i způsob postupného adaptování v závislosti na vývoji otopného systému.

Společenský život v obci

Nejstarší zmínka o vzdělávání mládeže v Postřelmůvku, sahající do první čtvrtiny 19. století, je zaznamenána ve školní kronice: „...Nejprve, pokud paměť lidská sahá, vyučoval zde v čp. 37 jakýsi chalupník jménem Jan Hejtmánek“. Škola i s učitelem bývala v té době v nájmu v různých domech, děti učitel i hospodář v jedné světnici, kde odbývali všechny domácí i hospodářské práce. Je jisté, že kvalita vyučování nebyla rozhodně nejlepší.

„Učitelé“ se často střídali. Druhým učitelem byl Jan Cilich, kovář, který vyučoval v kovárně na čp. 19 až do roku 1935. Ve školní kronice je o něm psáno, „...o tomto se vypravuje, že uměl čísti, trochu počítati, ale psáti prý neuměl dobře“.

V letech 1835-1837 vyučoval děti domkář Jan Jursa, kterého nahradil Jan Štencl, vysloužilý voják, který vyučoval na čp. 27 (bývalém hostinci Františka Hrocha).

Sociální postavení učitelů nebylo příliš dobré. K učitelské službě byl kantor najímán rychtářem nebo farářem, ovšem odměna byla závislá na počtu žáků. Školní plat, řečený „sobotales“ odváděly děti každou sobotu. Ty mladší platily 2 krejcarey týdně, starší groš. Za učitele Jursy se školní plat nepatrně zvýšil. Mladší děti platily po groši týdně, starší děti po čtyřech krejcarech.

Vlastní školu měl Postřelmůvek až od roku 1839, kdy olomoucká konzistoř uznala systemizované místo pro učitele v Postřelmůvku a obec, za rychtáře Jakuba Hrocha, nechala školu postavit. Řádným učitelem na jednotřídní škole se stal Jan Nezbeda, který, na rozdíl od svých předchůdců, měl již pevně stanovený plat-roční služné ve výši 180 zl. a dřevo na otop. Kromě toho místní sedláci odváděli učiteli ročně po jednom a chalupníci po půl věrteli žita. Tento naturální plat byl učitelům v Postřelmůvku vyplácen až do roku 1878.

Jan Nezbeda byl vystřídán Vincencem Hrdinou z Hrabové, který kromě toho, že byl učitelem v Postřelmůvku, působil rovněž jako varhaník ve farním kostele sv. Bartoloměje v Zábřehu.

Od roku 1868 došlo ke změnám. Ve školství začaly platit nové zákony, zlepšilo se i postavení učitelů. Na výuku ve škole dozírala školní rada volená z předních občanů obce. Kromě čtení, psaní a počítání se začaly zavádět nové předměty, jako zeměpis, přírodopis, tělověda aj. Zavedením industriální výuky dostaly dívky možnost naučit se různým ručním pracem.

Škola byla přestavěna a rozšířena v roce 1892 za řídicího učitele Libora Šilberského. Před školou se nacházel rybník, který byl zavezen a změněn na cvičiště pro školní děti, částečně byl osázen ovocnými stromky. V roce 1939 obec převzala Lidový dům a škola jej začala používat jako tělocvičnu.

Po dlouhá léta zůstávala školní budova v nezměněném stavu, takže v roce 1947 byla shledána jako naprosto nevyhovující, vlhká, tmavá, nezdravá, skladiště učebních pomůcek, ve kterém se učí děti. Po dlouhých jednáních bylo zajištěno místo na stavbu nové školy, ke které však nedošlo. V příštích letech se v dílčích opravách pokračovalo, byla upravena školní zahrada a nadále se vykonávaly postupné stavební práce na opravách staré školní budovy, která zůstávala nadále jednotřídní s pěti odděleními.

Ve školním roce 1960-1961 byla škola již dvoutřídní a došlo také k přejmenování na Základní devítiletou školu s prvním až pátým postupným ročníkem.

V roce 1964 byla pro žáky vybudována v místnosti u Výkrutů školní jídelna, v níž se stravovalo 14 dětí ZDŠ, 12 dětí MŠ a 4 dospělí. Po výpovědi z prostor u Výkrutů byla školní jídelna k 1. 9. 1971 zrušena a jídlo pro děti se dováželo z kuchyně 6. MŠ v Zábřehu. V roce 1970 byla postavena hrubá stavba nové školní jídelny, a to až do roku 1972. K jejímu dokončení došlo o dva roky později, v roce 1974.

Nezapomínalo se ani na děti předškolního věku. 4. června 1962 byl otevřen zemědělský dětský útulek, ve kterém se starali o děti zaměstnaných matek, povětšinou pracovnic JZD. Útulek se v roce 1963 změnil na mateřskou školku, která pečovala o děti všech zaměstnaných matek. Po sloučení Postřelmůvku s Rovenskem v jednu střediskovou obec došlo také ke zrušení školy v Postřelmůvku a děti dojížděly do školy v Rovensku. V roce 1979 byla uvolněná školní budova přestavěna na mateřskou školku a do provozu byla slavnostně předána v roce 1981. Škola se do Postřelmůvku vrátila až v roce 1991.

Aktivita školy mimo vlastní vyučování byla obdivuhodná, hrávaly se i divadelní hry, které přispívaly ke kulturnímu životu školy a obce, ale výtěžek z jejich představení přispíval na potřeby školy. Vybrané peníze se používaly k nákupu knih do školní knihovny, pro nákup přírodopisných pomůcek, hlavně obrazů atd. Jestliže se politika do poloviny 20. století dotýkala školy jen okrajově (bývaly to ojedinělé oslavy spojené s kulatými výročími členů „habsburského domu“, významné národní svátky, 28. říjen po roce 1918), stala se v následujícím období určujícím faktorem pro práci a hodnocení školy.

Společenský život v obci charakteristický především vznikem spolků se výrazně prosadil v osmdesátých letech 19. století. Výčet spolků, které v Postřelmůvku působily, je ve srovnání s velikostí obce bohatý. Od roku 1897 zde působil hasičský spolek, od roku 1919 odbor

Národní jednoty, Omladina od roku 1921, Domovina od roku 1923, Sokol od roku 1945. Zemědělský spolek byl založen v roce 1922 a sdružoval téměř všechny zemědělce v obci. V roce 1947 jej nahradil Svaz českých zemědělců. V obci působil i agrární dorost, republikánský dorost, Lidová jednota Orla a Osvětová komise, v lednu roku 1946 nahrazená místní osvětovou radou.

Hasičský spolek byl založen 7. ledna 1897 a ještě téhož roku byla zakoupena hasičská stříkačka. V následujícím roce byla postavena za 250 zl. hasičská zbrojnice, v níž byla stříkačka umístěna. Dobrovolný sbor hasičů se po celou dobu první republiky staral nejen o hašení požárů v obci, ale pořádal i hasičské slety, na kterých předváděl svoji připravenost. 2. července 1933 se za účasti postřelmovských hasičů konal sjezd hasičské župy č. 7 a o dva roky později, v roce 1935 sjezd 4. okrsku Hasičské župy. Dne 14. října 1948 se v lidovém domě konala slavnostní schůze Svazku Československého hasičstva, na které 15 členů SČH z Postřelmůvku složilo hasičský slib. V roce 1950 byl dán požadavek na zakoupení moderní motorové stříkačky a byla pořízena i nová hasičská výzbroj a výstroj. Od října 1953 nesla organizace nový název Československý svaz požární ochrany a to až do doby po sametové revoluci, kdy došlo celostátně k přejmenování na Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska - Sbor dobrovolných hasičů v Postřelmůvku. Členové hasičského sboru se vždy podíleli nejen na kulturních akcích, ale především na akcích souvisejících s budováním a úpravami obce.

V letech 1964-1966 byla vybudována požární nádrž. Kromě jiných akcí se členové hasičského sboru podíleli v roce 1990 i na vyčištění horního rybníka ve „Vesníku“, který byl již plně zanesen bahnem, a opravě betonové hráze, jež byla od doby svého vzniku v roce 1934 zcela zničena. Tento rybník byl původně vybudován jako požární vodní nádrž, dlouhá léta však již k tomuto účelu nesloužil. Proto bylo rozhodnuto o jeho úpravě, aby rybník mohl opět sloužit svému účelu.

Odbor Národní jednoty v Postřelmůvku byl založen 18. května 1919, v měsíci, kdy byla zasazena „lípa Svobody“. Činnost ONJ byla velmi pestrá. Bohatá byla její činnost v oblasti kulturní, zaměřená na pořádání plesů, hraní divadla atd. ONJ stál u zrodu myšlenky a posléze i u stavby pomníku prezidenta T. G. Masaryka v roce 1938. Činnost ONJ byla 9. října 1938 pozastavena a 6. prosince 1945 ONJ ukončil definitivně svoji činnost. Veškerý majetek byl tímto dnem předán vzniklé organizaci TJ Sokol Postřelmůvek.

V červnu 1945 se za účasti 52 členů konala ustavující schůze Svazu české mládeže (SČM), ale činnost nově založené organizace byla provázána potížemi. Projevila se nárazová nejednotnost mezi členy Orla, Junáka, skauty i ostatními a ani členům národního výboru se nepodařilo mládež v obci sjednotit. 26. 8. 1945 došlo z iniciativy části členů SČM k založení Sokola, který převzal majetek bývalého odboru Národní jednoty a ujal se knihovny, která jí před válkou patřila. Od roku 1945 pak knihovnu převzal MNV. V roce 1952 se z TJ Sokola stala Dobrovolná sportovní organizace Sokol (DSO Sokol). V roce 1957 se sokol stal organizací Čs. Svazu tělesné výchovy. Jeho členové pořádali veřejná cvičení a aktivně se zapojili i do nácvičků spartakiád. V roce 1955 poskytl krajský výbor DSO Sokol subvenci na opravu tělocvičny ve výši 10 tisíc Kč. Za tyto peníze bylo pořízeno obložení sálu, výmalba a byla upravena galerie v sále.

Protože v obci nebylo venkovní hřiště pro cvičení, vybudovali jej členové Sokola na zahradě u sokolovny.

Místní katolické spolky lidová jednota a Omladina, založené v roce 1919, se rozhodly v roce 1936 uskutečnit stavbu lidového domu. K tomuto kroku byly přinuceny proto, že (záznam z kroniky) „...jmenované spolky byly k stavbě donuceny místními poměry. Nemohly se dohodnout s místními hostinskými a svoje zábavy pořádaly v sousední vesnici v Chromčí“. Dnes se to zdá téměř neuvěřitelné, stavba pokračovala za vydatné pomoci místních i přespolních velmi rychle. 6. února započaly přípravné práce a 16. srpna 1936 se konalo za velké účasti osob slavnostní otevření Lidového domu. V roce 1937, 24. května, byla založena Jednota čs. Orla, aby katolická mládež mohla cvičit ve svém Lidovém domě. Nově založený orel ve spolkové činnosti plně nahradil sdružení katolické Omladiny, které po vzniku Orla přestalo ve své činnosti.

Za války, po zákazu činnosti orelské organizace, převzala lidový dům do vlastnictví obec a dala jej k dispozici škole, která si z něj zřídila tělocvičnu. V průběhu válečných let sloužil lidový dům též jako ubytovna německých vojáků a jako sklad zabaveného židovského majetku. Po válce zůstal Lidový dům v majetku obce, únorové události roku 1948 však zabránily tomu, aby byl vrácen původnímu majiteli. V tomtéž roce však o získání domu začala usilovat TJ Sokol. V dubnu 1968 se po dvacetileté odmlce přihlásila k životu ČS. Strana lidová, která si zažádala o vrácení lidového domu, ovšem marně. Teprve v roce 1993 byl Lidový dům politickým rozhodnutím vzešlým z jednání obecního zastupitelstva ze dnů 14. 8. 1992 a 4. 1. 1993 vrácen do vlastnictví jednoty čs. Orla Postřelmúvek.

Místní spolky se nestaraly jen o své vlastní spolkové záležitosti, sehrávaly velmi významnou roli i v kulturním rozvoji vesnice. Pořádaly plesy, dožínkové a masopustní zábavy, besedy, přednášky a především hrály divadlo. Byla to celá řada divadelních her, které jednotlivé spolky nastudovaly. V některém roce se konalo i více představení-dvě i tři premiéry. Divadelních her, které se hrály, bylo nepřeberné množství, těžko se dají všechny vyjmenovat tak, jak je jednotlivé spolky nastudovaly. Z nich lze připomenout hru Jánošík, kterou v roce 1928 se hráli hasiči, dále např. v srpnu 1932 nastudovala Místní osvětová komise divadlo Gazdina roba a v říjnu téhož roku společně s Odborem Národní jednoty sehrála hru Zelené království. V dalším roce nastudoval ONJ divadlo Děvče od Čerchova, Omladina sehrála divadelní hru Námořníkův sen. V dalších letech to byly hry Já nebyl vrahem (ONJ), Poslední ratolest (Omladina), Vesnička pod Šumavou (Omladina), Arcikněz (Osvětová komise a ONJ), Děvče české-srdce zlaté (Agrární dorost se Sokolem z Vyšehoří) a mnoho a mnoho dalších. Dnes můžeme říci, že spolky v Postřelmúvku se svými nastudováními četných divadelních her zapsaly významně do dějin ochotnického divadla na severní Moravě. Po roce 1945 v hraní divadla navázala na místní tradici TJ Sokol a požárníci. V roce 1958 byl založen soubor divadelních ochotníků a jako svoji první hru předvedl frašku J. K. Tyla Tvrdohlavá žena a zamilovaný školní mládenec, v roce 1967 Naši furianti od L. Stroupežnického atd. Od roku 1958 zajíždělo do Postřelmúvku i putovní kino, nejdříve Krajské putovní kino, později putovní kino Domu osvěty ze Zábřehu.

Výrazným projevem lidové tradice se pro Postřelmúvek stal masopust, který představuje složitý komplex obyčejů, z nichž mnohé svými kořeny sahají do nejstarších dob a po staletí doprovázely společenský a kulturní vývoj našeho lidu. Zároveň se dlouhodobě pevně začlenil i do společenského a zábavního života vesnice, přičemž magický charakter obřadu ustoupil do pozadí a uvolnil místo pro příležitost k zábavě. Původní nositel masopustních obyčejů-chasa, mládenci odvedenci, která v minulosti byla přirozeným organizátorem (Omladina), je nyní nahrazena jinými skupinami-v Postřelmúvku Spolkem dobrovolných hasičů. Celý zvyk je dnes soustředěn do jednoho dne. V neděli odpoledne se koná průvod masek po vesnici. Vychází ze statku čp. 25 od hrochů (přízviskem „od Filipů“), kde se všichni účastníci průvodu scházejí dlouho před jeho začátkem. Tam bývá rovněž pohoštění-koblihy, koláče, cukrovinky, alkohol. V čele průvodu nese starosta hasičského spolku „palaš“, za ním velitel hasičů nese „ferulu“. Oba jsou doprovázeni „hanačkami“, děvčaty v krojích, za nimi pak jdou hasiči v uniformách a kostýmované postavy „maškary“-soudce, písař, drábové, doktor a kat. Drábové nesou lavici, na které jsou potom večer vyplácní delikventi. Hudba hraje do kroku a průvod za veselého volání a jásání projde vesnicí až na horní konec, kde se obrátí a jde do kulturního domu. V sále je už předem každé volné místo obsazeno a všichni čekají na příchod masopustního průvodu. Starosta s „palašem“, velitel s „ferulí“, „hanačky“ a ostatní kostýmovaní účastníci průvodu obejdou třikrát sál, starosta s palašem pak vystoupí na jeviště, kde je palaš slavnostně zavěšen na čestné místo. Ferule se uschová až do večerní zábavy. Po tomto obřadu je sólo pro hanačky, které provedou starostu a velitele hasičů. Večer pokračuje masopustní zábava s vyplácením. Kolem 22 hodiny přicházejí do sálu maskované postavy-soudce, písař, lékař, kat a drábové, kteří nesou trestní lavici. Písař předá soudci knihu, z níž ten předčítá prohršky některých obyvatel obce a zároveň je odsuzuje k trestu určitého počtu ran. Přítomný doktor „vyšetří“ odsouzence, případně mu nabídne uklidňující „léky“-rum nebo toaletní papír. Drábové poté odsouzence uchopí a snaží se jej

přivázat k lavici. Dochází k tahanicím, při nichž drábové nakonec vítězí a pokládají odsouzeného na lavici. Kat za zvuků smuteční hudby provede exekuci. Po potrestání všech hříšníků se soud odebere ze sálu. Na samý konec sundá starosta hasičské obce palaš z čestného místa, poděkuje přítomným za účast a masopustní zábava končí.

Život obyvatel Postřelmůvku však neplynul jen v radovánkách. Chvilu klidu a pohody byly střídány událostmi, pro život obce krutými a neradostnými. Válečné události od 19. století jsou pro Postřelmůvek spojeny s rokem 1866, kdy krajem postupovala poražená rakouská armáda před Prusy. Ohlas válečných událostí dozníval v lidovém vyprávění. Památka na Prušáky, kteří přes obec táhli, se zachovala v názvu místní hospody Josefa Štodta, která svůj název nesla i na vývěsním štítě-„Hostinec u vydírajících Prušáků“. Vývěsní štít je pomalován výjevem, kdy pruští vojáci vyvádějí z chléva krávu a vesnická rodina tomu smutně přihlíží. Dnes je štít uložen ve sbírkách Okresního vlastivědného muzea v Šumperku a je umístěn v expozici gastronomie v mohelnickém muzeu.

Přes strádání, nemoci a ztráty, které přinesly průchody vojska krajem v roce 1866, dolehly na Postřelmůvek mnohem výrazněji obě světové války. Během I. světové války, do níž narukovalo mnoho mužů z Postřelmůvku, se projevovala bída válečných let. Rekvizice zemědělských plodin způsobovaly jejich nedostatek a drahotu, mezi lidmi vládla nouze a bída. Konec války byl i pro Postřelmůvek spojen se vznikem samostatné republiky. Byl postaven pomník prezidentu Osvoboditeli-T. G. Masarykovi. K jeho odhalení došlo 6. června 1938 péčí a nákladem odboru Národní jednoty.

II. světová válka zůstávala zpočátku pro občany spojena především s průchodem německé armády obcí a s odstraněním pomníku prezidenta Masaryka. Bronzová Masarykova busta byla před příchodem Němců s podstavce odstraněna a uschována až do roku 1941, kdy byla na rozkaz německých úřadů odvezena jako surovina pro válečné účely. Stejný osud postihl i dva zvony z věže kaple sv. Michala. Po válce byl na věž osazen náhradní zvon, který však během doby praskl. Zasluhou věřících, kteří uspořádali sbírku na pořízení nových zvonů, byly v Brodku u Přerova, u známé zvonařské rodiny Ditrichových, zakoupeny dva nové zvony, které byly 30. září 1990 slavnostně vysvěceny a vyzvednuty na věž kaple.

V roce 1946, přesně 23. června, se TJ Sokol Postřelmůvek na své schůzi usnesl obnovit a znovu odhalit pomník prezidentu T. G. Masarykovi a již 29. června se na zahradě u Balcárků konala velká slavnost. Novou bustu T. G. Masaryka zhotovil akademický sochař Julius Pelikán z Olomouce. Masarykův pomník však ještě neměl šanci na dlouhou existenci. V roce 1962 se opět vyskytly tendence k jeho odstranění. 17. srpna 1962 „po projednání ve výboru vesnické organizace KSČ rada MNV doporučila a plenární zasedání jednomyslně souhlasilo s odvezením pomníku TGM z naší obce, který provedli 17. 8. archivní pracovníci ONV“. Busta T. G. Masaryka pak dlouhý čas odpočívala v depozitářích Okresního vlastivědného muzea v Šumperku, aby po revoluci v roce 1989, přesně v roce 1991 byla vyžádána obcí zpět, a byla znovu důstojně umístěna. K odhalení busty došlo u příležitosti sjezdu rodáků v roce 1997.

Podnikání v obci

Postřelmůvek byl v minulosti takovým společenstvím, které bylo hospodářsky takřka samostatné. Ten uměl to, jiný zase ono, a tak se všichni navzájem doplňovali a pracově na sebe navazovali. Vesničtí kutilové se dovedli postavit k jakékoliv práci a mnozí z nich byli doslova všeumělci. Sklony k určité práci se postupně vyhraňovaly v řemeslnou činnost. Když potřeby pominuly, zanikla i různá řemesla.

Bez tesařů by nebylo roubených domků. Roubené domky zanikly, ale tesařina zůstávala nadále důležitou při stavbě krovů a různých dřevěných přístřešků.

Jakmile se začaly stavět zděné domky, využívaly se jíly na trati směrem k Vyšehoří k výrobě cihel-vepřovic. Nakopáný jíl se propracoval prošlapáním, zbavil se kamínků a za občasného zalévání se nechal dozrát. Potom se dřevěná forma vysypala jemným prachem a do ní se

napěchoval kus připravené hlíny. Hotové cihly se kladly do řádků na vyrovnané ploše, až ztvrdly, převrátily se a nechaly se dosušit. Potom se narovnaly do hromádek. Někdy se cihly také vypalovaly, ale tady bylo zapotřebí, aby dobře vyschly, a to trvalo pět až šest týdnů.

Nezbytným pro obec byl kovář, který byl především také podkovář, protože „obouval“ koně. Kromě toho vykoval vše, co kdo potřeboval. Kolář byl pro vesnici také nepostradatelný, vždyť dělal násady, topůrka, stejně jako dřevěné součásti pluhu, bran a válců, kolečka, trakaře, vozíky a jiné věci.

Ostatní řemesla, jako např. košíkářství, pometlářství a další zůstala začleněna mezi domácí a podomácké práce.

Protože byl Postřelmůvek výhradně zemědělského charakteru, bylo řemeslné a průmyslové podnikání určitou výjimkou. Zemědělcům pro zpracování obilí na mouku sloužil mlýn, v minulosti nazývaný hraniční. V jeho blízkosti byla postavena roku 1924 i pila, zpracovávající dřevo z okolních lesů. Místního ložiska vhodné hlíny bylo v roce 1883 využito pro zřízení menší výroby cihel, spojené s těžbou šamotové hlíny. Mezi chudšími obyvateli Postřelmůvku byla od roku 1911 rozšířena výroba nití.

V roce 1957 otevřel MNV v rámci drobných provozoven pískoviště na poli F. Kvapila, který je předal obci k dispozici. V roce 1958 MNV zřídil kromě pískovny ještě další provozy: kamenolom, opravnu elektromotorů, krejčovství a tesařství.

V obci byly dva hostince, hostinec Výkrutův, zvaný „Na kandii“, a hostinec J. Štodta, se svérázným názvem vycházejícím ze skutečných událostí války s Pruskem v roce 1866, „Hostinec u vydírajících Prušáků“.

Původní obchod „U Čiklů“ převzalo v roce 1960, přes protesty majitele, do vlastnictví Lidové spotřební družstvo (LSD) Jednota. Pro dobrý chod zřídilo dohlížečský výbor, v němž pracovali F. Dvořák ml., M. Matura, A. Krobot a J. Drozdová, v průběhu let se členové dohlížečského výboru měnili.

Na pravidelných výročních členských schůzích se hodnotil plán maloobchodního obratu, posuzovaly a řešily se stížnosti spotřebitelů a plánovala se pravidelná kontrolní činnost. V listopadu 1962 však došlo k uzavření prodejny a obec byla pravidelně zásobována pojízdnou prodejnou. Když se podařilo znovu získat prodavačku, prodej v obci se po úpravách prodejny znovu 18. 2. 1963 obnovil. Záhy se ukázalo, že obchod již nevyhovuje současným požadavkům. V roce 1968 bylo proto rozhodnuto postavit novou prodejnu a 28. července 1969 byla samoobslužná prodejna otevřena. Šlo o výsledek dobré spolupráce všech členů Spotřebního družstva Jednota i ostatních obyvatel v obci.

V současné době je v Postřelmůvku pár živnostníků, pár občanů je v evidenci zapsáno jako samostatně hospodařící rolníci a ostatní občané Postřelmůvku dojíždějí za prací ponejvíce do Zábřeha, Šumperka a Mohelnice.

Stručná analýza současného stavu

Technická infrastruktura v obci Postřelmůvek je v současné době na dostačující úrovni. V obci je vybudován vodovod (výstavba v roce 1998), kabelové elektrické vedení, dešťová kanalizace, splašková kanalizace (dokončeno v roce 2015 – napojeno 100% nemovitostí). Z občanské vybavenosti je v obci knihovna, mateřská škola, kaple, hřbitov, dětské hřiště, tělocvična, kulturní zařízení, obchod a hasičská zbrojnice. Dopravní infrastruktura je v obci zajištěna převážně komunikacemi s živičným povrchem. Podél silnice druhé třídy vedoucí přes obec jsou vybudovány chodníky s povrchem z betonové zámkové dlažby. Technický stav občanské vybavenosti a infrastruktury je však v neuspokojivém stavu.

Postřelmůvek má vhodnou polohu vzhledem k dostatečné dopravní obslužnosti k blízkému Šumperku a Zábřehu, který je zároveň významným železničním uzlem. Je součástí Mikroregionu Zábřežsko a místní akční skupiny MAS Horní Pomoraví o.p.s. Nezaměstnanost v obci je k regionálním podmínkám na průměrné úrovni a po stránce demografické

nedochází k velkému úbytku obyvatelstva. V posledních letech se ale v obci projevila jev související se stárnutím populace a to je problém stárnutí populace a s tím spojené problémy s malým počtem dětí v místní ZŠ a MŠ. Tuto problematiku chce obec řešit. Evidujeme naopak zvýšenou poptávku po stavebních parcelách, které však obec v současných podmínkách prozatím nemůže vyhovět pro nedostatek stavebních míst, což souvisí i s nedostatečnou infrastrukturou.

V obci jsou pouze malé živnosti a provozovny. Zemědělské plochy v okolí obce převážně obhospodařuje zemědělské družstvo se sídlem v Zábřehu. Kvalita života na obci je také úzce spojena s životním prostředím. Nevznikají již černé skládky, zlepšuje se zapojení obyvatelstva do třídění odpadů na využitelné a nevyužitelné odpady. Růst cen energie a ušlechtilých paliv však zapříčinil, že se většina obyvatel vrátila k tradičnímu tuhému palivu – uhlí, což má negativní účinek na ovzduší.

Přes obec Postřelmůvek vede komunikace druhé třídy a také značená cyklotrasa. Přilehlé lesní porosty v katastru obce slouží k hospodaření, turistice a cykloturistice, která je v našem regionu hojně rozšířená. V obci není žádné nadstandardní pohostinství a ubytovací zařízení.

Návrhová část

Globální cíl

Globálním cílem obce Postřelmůvek je rozvoj kvalitního bydlení a infrastruktury obce, jak po technické stránce, tak po stránce technické vybavenosti v souladu se zpracovaným územním plánem. K tomu dopomůže také důsledná údržba stávající vybavenosti, údržba krajiny, zdravé životní prostředí a zachování tradic.

Vize

Strategický rozvoj obce Postřelmůvek bude podporován širokou škálou dotačních programů a přirozeným vývojem a rozvojem obce. Postřelmůvek bude obcí:

- s rozvinutou infrastrukturou, místní správou a občanskou vybaveností a stávající vybavenost bude odpovídat kvalitou a technickými parametry nárokům doby – *osa 1, infrastruktura*
- s kvalitním životním prostředím – *osa 2, životní prostředí*
- s připravenými stavebními parcelami pro výstavbu rodinných domků – *osa 3, podpora výstavby*
- s podporou místních živnostníků a podnikatelů s cílem snížení nezaměstnanosti – *osa 4, podnikatelské příležitosti*
- s nabídkou volnočasových aktivit (sportovní, kulturní) pro občany za spolupráce s místními spolky a skupinami – *osa 5, volnočasové aktivity*

Akční plán obce Postřelmůvek pro roky 2019 – 2022

Akční plán pro obec Postřelmůvek je v souladu s vypracovaným uzemním plánem obce a stanovuje si tyto cíle:

OSA 1: INFRASTUKTURA

a. Dopravní infrastruktura:

- propojení cyklostezek Postřelmůvek-Postřelmov výstavbou lávky přes vodní tok (Hraniční strouhu)
- oprava stávajících chodníků v obci
- výstavba nových chodníků v obci
- oprava stávajících místních a účelových komunikací
- výstavba nových místních a účelových komunikací

b. Technická infrastruktura:

- modernizace veřejného osvětlení a obecního rozhlasu
- zřizování nových přípojek k nově postaveným nemovitostem
- přeložení kabelového elektrického vedení v obci do země

c. Občanská vybavenost:

- výstavba sportoviště s multifunkčním hřištěm
- kompletní rekonstrukce budovy č.p. 74
- rekonstrukce vnějšího pláště kaple vč. výplně stavebních otvorů (okna, dveře)
- modernizace interiéru MŠ Postřelmůvek
- oprava fasády a střešního pláště na budově č.p. 73
- modernizace interiéru sokolovny (č.p. 75), vč. zateplení a instalace nového systému vytápění
- zlepšovat přístup bez bariér do obecních budov
- oprava hřbitovní zdi vč. márnice

d. Veřejné prostranství:

- údržba stávajících okrasných parčíků
- výsadba nových okrasných ploch
- využití prostoru bývalé vodní nádrže

OSA 2: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Pokračovat v realizaci opatření zabezpečujících ochranu životního prostředí:

- a. Motivovat občany ke třídění odpadu
- b. Rozšiřovat a modernizovat sběrná místa na tříděný odpad
- c. Podporovat recyklaci bioodpadu kompostováním
- d. Provést komplexní pozemkové úpravy
- e. Motivovat občany a podnikatelské subjekty k udržování čistoty a zlepšování prostředí obce
- f. Podporovat přechod na ekologické vytápění a obnovitelné zdroje energie

OSA 3: PODPORA VÝSTAVBY

Zrealizovat výkup pozemků od soukromých subjektů za účelem zajištění stavebních parcel pro bytovou výstavbu a připravit tyto parcely v návaznosti na budování infrastruktury v obci. Motivovat a podporovat občany k výstavbě nových RD.

OSA 4: PODNIKATELSKÉ PŘÍLEŽITOSTI

Zkvalitněním stávající a vybudováním nové infrastruktury se zlepší podmínky pro podnikatelskou činnost, v důsledku čehož mohou vzniknout nové pracovní příležitosti.

OSA 5: VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

- podpora místních spolků a organizací v kulturních a společenských aktivitách
- podpora místních spolků při údržbě jejich nemovitostí, důsledkem čehož dojde ke zkvalitnění občanské vybavenosti
- péče a podpora stárnoucí populace

V Postřelmůvku dne 12.12.2018

Vypracoval: Ing. Radek Červený – místostarosta obce

Schváleno zastupitelstvem obce Postřelmůvek usnesením č. 3/19/12/2018 ze dne 19.12.2018.